

Opinnäytetyö

Teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK), sirkus

2022

Emilia Tengvall-Matero

Harrastuskoulusta sirkustaiteen perusopetuskouluksi

Opinnäytetyö | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK), Sirkus

2022 | 27 sivua

Emilia Tengvall-Matero

Harrastuskoulusta sirkustaiteen perusopetuskouluksi

Opinnäytetyöni on tilaustyö työnantajaltani Kuopion Sirkukselta. Opinnäytetyössäni käsittelen sirkustaiteen perusopetuksen yleisen oppimismäärän opetussuunnitelman valmisteluprosessin ja tutkin opetussuunnitelman käyttöönoton tuomia muutoksia sirkuksen toimintaan. Valmisteluprosessia varten etsin tietoa viranomais määräyksistä, muiden taidekoulujen opetussuunnitelmista sekä hyödynsin omia ja Kuopion Sirkuksen opettajien että hallituksen kokemuksia ja näkemyksiä sirkustaiteen opettamisesta. Tuloksena tunnistettiin vahvuudet ja olemassa olevat toimintaedellytykset taiteen perusopetukseen siirtymiseen, sekä muutoksen myötä tulevat riskitekijät ja kehityskohteet toiminnassa. Sirkustaiteen perusopetukseen siirtyminen toi mukanaan vakautta talouteen, uusia yhteistyökumppaneita ja mahdollisuuksia laajentaa toimintaa.

Asiasanat:

Sirkus, sirkuskoulu, sirkustaiteen perusopetus, strategiatyö, opetussuunnitelma

Bachelor's / Master's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Bachelor of culture and arts, Circus

2022 | 27 pages

Emilia Tengvall-Matero

Change process from a hobby school to a school of basic education of circus arts

This thesis is an assignment from my employer Kuopion Sirkus. In this thesis I describe the preparation process of the curriculum of basic education in circus arts and a study of the changes it brings to the operations. For the change process I searched information from official regulations and laws and from other basic education of circus arts schools curriculums. As a source of information I used my own, employees of Kuopion Sirkus and the board members experiences and views about circus and teaching circus. After strengths and existing operations practicalities were recognized it was possible to make the change from a hobby school to a school of basic education of circus arts. Also possible risks and points of development caused by the change were recognized and estimated during the process. Basic education of circus arts brought economical stability, new partners and possibilities to expand.

Keywords:

Circus, circus school, basic education of circus arts, strategic work, curriculum

Sisältö

1 Johdanto	6
1.1 Tietoa tilaajasta	7
1.2 Minä sirkustaiteen ammattilaisena	7
2 Sirkustaiteen perusopetus	10
2.1 Laki taiteen perusopetuksesta	11
2.2 Sirkustaide taiteen perusopetuksessa	11
2.3 Taiteen perusopetuksen oppimäärät sirkustaiteessa	12
2.4 Arviointi	13
3 Harrastuskoulusta sirkustaiteen perusopetuskouluksi	14
3.2 Strategiatyö	14
3.3 Sirkuksen arvomaailma	15
4 Hakuprosessi	17
4.1 Aikataulu ja työnjako	17
4.2 Pelastussuunnitelma	18
4.3 Henkilökunta, oppimisympäristö ja oppilashallintojärjestelmä	18
4.4 Yhdenvertaisuussuunnitelma	20
5 Opetussuunnitelma	22
6 Lopuksi	25
Lähteet	27

Liitteet

Liite 1. Opetussuunnitelma

Kuvat

Kuva 1. Arvot.

16

Kuva 2. Hakuprosessin aikajana.

17

1 Johdanto

Tein opinnäytetyöni tilaustyönä työnantajalleni Kuopion Lasten Sirkus ry:lle osana sirkuksen toiminnan kehittämistä. Työssäni olen laatinut sirkukselle taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaisen opetussuunnitelman syksyn 2020 ja alkutalven 2021 aikana yhteistyössä sirkuksen muiden vakituisten työntekijöiden kanssa. Kuopion Lasten Sirkus ry:n sirkustaiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän lupahakemus hyväksyttiin Kuopion kaupungin Kasvun ja oppimisen lautakunnassa keväällä 2021 ja sirkustaiteen perusopetus aloitettiin syksyllä 2021.

Taiteen perusopetuksen opetusluvan hakeminen on edelleen jatkuvasti ajankohtainen aihe monille eri harrastustoimijoille eri taidekentän alueilla. Uusia toimijoita tulee harrastustoiminnan pariin koko ajan. Oman taidekoulun perustaminen, tai sen ohjaksiin hyppääminen matkan varrella, on jokaiselle erilainen kokemus ja jokainen tulee siihen omista lähtökohdistaan. Toisilla on enemmän kokemusta ja toisilla ei yhtään. Opinnäytetyössäni käsittelen sirkustaiteen perusopetuksen yleisen oppimismäärän opetussuunnitelman valmisteluprosessin, siihen liittyvät säädökset ja tutkin opetussuunnitelman käyttöönoton tuomia muutoksia sirkuksen toimintaan. Konkreettisten työvaiheiden lisäksi kuvaan, mitä käytännön muutoksia ja ajatusmaailman muutoksia harrastuskoulusta taiteen perusopetuskouluksi siirtyminen vaatii. Kuopion Sirkus koki tämän muutoksen viime vuonna ja työni puolesta olin mukana muutoksen ytimessä tirehtöörin eli toiminnanjohtajan roolissa. Tavoitteena oli tunnistaa voimassa olevat toimintamallit ja viedä ne uudelle tasolle. Toivon työni helpottavan myös muiden uusien toimijoiden päätöstä ja matkaa siirtyä mukaan kerhotoiminnasta askel eteenpäin kohti tavoitteellisempaan toimintaan.

1.1 Tietoa tilaajasta

Kuopion Lasten Sirkus ry perustettiin 16.2.1986 edistämään, ylläpitämään ja kehittämään Kuopion alueen lasten ja nuorten sirkustoimintaa. Nykyään käyttönimenä toimii Kuopion Sirkus. Opetustoiminta on pääasiallista toimintaa muiden toimintojen ohella. Lisäksi sirkuksen muita toimintoja ovat esimerkiksi sirkuksen oma esitystoiminta, tilausesitykset, sosiaalinen sirkus ja työpajat. Oppilaita Kuopion Sirkuksessa on tällä hetkellä n. 320 ja opetusta järjestetään kuutena päivänä viikossa syksystä kevääseen.

Kuopion Sirkus tuottaa omia esityskokonaisuuksia, joista suurimmat omat tuotannot vuodessa ovat: Pakkassirkus tammi-helmikuun vaihteessa, kesäsirkus kesä-heinäkuussa ja oppilaiden kevätnäytös toukokuussa kauden päätteeksi. Näiden lisäksi sirkus toteuttaa useita tilausesityksiä ja työpajoja vuoden aikana. Esitystuotto käytetään Kuopion Sirkuksen toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Kuopion Sirkuksessa tuntien suunnittelusta ja opetuksesta vastaavat sirkusalan ammattilaiset yhdessä tuntiopettajien kanssa.

1.2 Minä sirkustaiteen ammattilaisena

Miksi tämä työ kaipaa esittelyn minusta, työn tekijästä? Minä, tirehtööri, esiintyjä, ohjaaja, opettaja, teen valintoja omien kokemuspohjieni kautta tietoisesti tai tiedostamatta. Nämä roolit ja kokemukset vaikuttavat työhöni ja valintoihini, ne muokkaavat ajatusmaailmaani. Koen tärkeäksi avata taustaani, sillä toivon sen auttavan teitä, lukijoita, ymmärtämään työtäni paremmin.

Olen aloittanut sirkusharrastuksen 9-vuotiaana Kuopion Sirkuksessa. Harrastus vei mukanaan ja lähdin opiskelemaan sirkusalaa. Valmistuin Lahden käsi- ja taideteollisuus oppilaitoksen aikuiskoulutuslinjan sirkuslinjalta vuonna 2000, jonka jälkeen jatkoin sirkusalan opintoja Turun ammattikorkeakoulun sirkuslinjalla. Turun sirkuskoulun opintojen aikana kävin myös vaihdossa Moskovassa Venäjän valtion sirkuskoulussa. Moskovan sirkuskoulussa vietetyn vaihto-oppilasajan jälkeen palasin Kuopioon ja minusta tuli oman kotisirkukseni,

Kuopion Sirkuksen, toiminnanjohtaja eli tirehtööri. Kuopion Sirkuksen tirehtöörinä olen toiminut vuodesta 2004 alkaen ja Turun ammattikorkeakoulun sirkuslinjalta valmistuin keväällä 2005.

Sirkusesiintymiset aloitin myös jo 9-vuotiaana sirkusharrastajana ja edelleen esiinnyn aktiivisesti sirkuksen sekä burleskin saralla. Sirkustuntien opettaminen tuli mukaan enemmissä määrin Turku AMK:n sirkusopintojen myötä. Vuodesta 2004 lähtien olen opettanut päätoimisesti sirkustunteja lapsille, nuorille ja aikuisille Kuopion Sirkuksessa. Lisäksi opetin Taidekoulu Hyrrässä Savonlinnassa sirkustunteja useamman vuoden ajan 2000-luvun loppupuolella. Olen opettanut myös leireillä ja kurssiluontoisesti eri sirkuskouluissa ympäri Suomen ja useissa eri yksityistilaisuuksissa. Opetan myös burleskia kurssiluontoisesti.

Sirkusesitysten ohjaaminen alkoi yksittäisten sirkusnumeroiden ohjaamisesta. Ensimmäisiä virallisia ohjaustöitäni koulun jälkeen oli Kuopion Sirkuksen Kesäsirkusesitys vuonna 2006. Kesäsirkus on perinteinen sirkusesitys, jossa on yksittäisiä sirkusnumeroita ja juontaja, joka kuljettaa esitystä eteenpäin. Tämän jälkeen olen ohjannut kesäsirkuksia useina vuosina.

Kesäsirkuksen rinnalle tuli vuoden 2007 tammikuussa Pakkassirkus, joka on tarinallinen uuden sirkuksen keinoin toteutettava kokonaisuus. Pakkassirkuksesta tuli muutaman vuoden jälkeen niin suosittu, että siitä tuli sirkuksemme vuoden kohokohta. Pakkassirkuksia on järjestetty yhteensä 15 esitystä, joista minä olen ohjannut 14 esitystä. Viimeisimmät viisi esitystä olemme tehneet yhteistyössä Kuopion kaupunginteatterin kanssa. Vuonna 2015 pääsin ohjaamaan Pakkassirkuksen yhteistyössä Kuopion kaupunginorkesterin kanssa. Tämä oli ikimuistoinen kokemus.

Opetustyössä olen vaativa, mutta kannustava opettaja tasapuolinen, rehellinen ja hauska hulluttelija. Pyrin siihen, että oppilaani löytävät omat vahvuutensa ja kehittävät monipuolisesti ominaisuuksiaan. Oppilaan oman luovuuden tukeminen alkaa tekniikan ohella alusta asti, jotta myös esiintyminen tuntuisi luontevalla osalla harrastusta alusta alkaen.

Esitysten ohjaajana palan halusta luoda uutta, etsiä ja löytää erilaisia tapoja toimia. Haluan tarjota yleisölle tunteita ja ajatuksia herättävää katsottavaa. En halua antaa esiintyjille valmista, vaan haluan heidän löytävän itsestään oman liikekielensä, omat voimavaransa, oman luovuutensa ja uskovan itseensä sekä omaan tekemiseensä. Jokainen ohjaustyö on myös ohjaajalle oppimisprosessi ja se motivoi jatkamaan vielä askeleen eteenpäin. Mielestäni luovassa työssä ei voi olla koskaan täysin valmis.

Vahvuuksiani ovat; hyvä itsetuntemus, joka auttaa minua rohkeasti kohtaamaan uusia haasteita, temperamentti ja määrätietoisuus, jotka eivät anna minun luovuttaa heti ensimmäisen ongelman kohdalla, sekä luovuus, joka auttaa katsomaan asioita usealta eri kantilta.

2 Sirkustaiteen perusopetus

Taiteen perusopetus on koulun ulkopuolista ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua taidekasvatusta. Taiteen perusopetusta annetaan musiikkioppilaitoksissa, kuvataidekouluissa, tanssioppilaitoksissa, käsityökouluissa ja muissa oppilaitoksissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2022.)

Taiteen perusopetus on eteenpäin vievää ja tavoitteellista toimintaa, joka antaa oppilaalle valmiudet hakeutua alan ammatilliseen koulutukseen ja korkea-asteen koulutukseen. Taiteen perusopetus siis etenee päämäärätietoisesti tasolta toiselle. Opetuksen laatu varmistetaan kriteereillä, joita kaikkien taiteen perusopetusta antavien tulee noudattaa. Opetuksen tulee noudattaa opetussuunnitelmaa, joka noudattaa Opetushallituksen antamia ohjeita. Opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman. Opetussuunnitelmaan määritellään tavoitteet ja keskeiset oppisisällöt. Taiteen perusopetusta on olemassa kahta eri laajuutta; yleinen oppimäärä ja laaja oppimäärä. Oppilaitos valitsee omaan toimintaan sopivan laajuuden. Molemmissa laajuuksissa on vahvistettu opetussuunnitelman perusteet seuraaville aloille: arkkitehtuurille, kuvataiteelle, käsityölle, mediataiteille, musiikille, sanataiteelle, sirkustaiteelle, tanssille ja teatteritaiteelle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2022.)

Kuopiossa taiteen perusopetuksen järjestämislupa on Kuopion kaupungilla. Kuopiossa kasvun ja oppimisen lautakunta käsittelee ja päättää uusien taiteen perusopetuksen toimijoiden mukaan ottamisesta.

2.1 Laki taiteen perusopetuksesta

Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Taiteen perusopetuksen yhteydessä voidaan järjestää myös muuta taiteen edistämiseen liittyvää toimintaa. (Laki taiteen perusopetuksesta 21.8.1998/633.)

Mielestäni taiteen perusopetuksesta asetetun lain ensimmäinen pykälä määrittelee taiteen perusopetuksen tarkoituksen hyvin selkeästi ja kuvaavasti, ja kiteyttää asian hyvin. Lain mukaan, meillä on velvollisuus tehdä parhaimpamme kaikkien oppilaiden eteen tasapuolisesti, ja pyrkiä toimimaan niin jatkuvasti omaa toimintaamme samalla kehittäen ja ajantasalla pysyen, jotta mahdollistamme oppilaillemme lain vaatimat lähtökohdat tulevaan.

2.2 Sirkustaide taiteen perusopetuksessa

Sirkustaide on alati elävä taiteenala, jota uudet innovaatiot kehittävät jatkuvasti eteenpäin. (Opetushallitus, 2022.)

Sirkuslajeista akrobatian, jongleerauksen, tasapainoilun, taikuuden ja ilma-akrobatian tulee sisältyä opetussuunnitelmaan, mutta muuten lajien kirjoa ei ole haluttu tarkkaan rajata. Sirkusalan jatkuvasti kehittyvän luonteen takia, on oppilaitoksille haluttu jättää mahdollisuus ottaa mukaan opetussuunnitelmaan uusia innovatiivisia lajeja, kuten triikkaus, freerunning, parkour, joista sirkus voi ammentaa lisää materiaalia. Lisäksi mukaan voi ottaa oppilaitoskohtaisesti oman alueen vahvoja sirkuksen alalajeja. Sirkus on luonteeltaan rajojen rikkomista jossa ennakkoluulottomasti lähestytään äärimmäistä fyysistä taituruutta. Sirkustekniikka on oppimisen ytimessä, mutta sirkus ei ole pelkästään tempujen harjoittelua vaan myös taidetta ja sen luomista, ryhmätyöskentelyä ja energian jakamista. (Opetushallitus, 2022.)

Suomessa sirkustaiteen perusopetuksen valtionosuutta saavia kouluja on tällä hetkellä kuusi. Sirkustaiteen perusopetuksen yleistä oppimäärää antavista tahoista löytyy listaus Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto, ETOL ry:n, sivuilta.

2.3 Taiteen perusopetuksen oppimäärät sirkustaiteessa

Taiteen perusopetuksessa opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus valita alkaako tarjota yleistä- vai laajaa oppimäärää. Yleinen oppimäärä on yhteensä 500 h, ja se koostuu yhteisistä opinnoista (300 h) ja teemaopinnoista (200 h). Laaja oppimäärä on yhteensä 1 300 h, ja se koostuu perusopinnoista (800 h) ja lisäksi syventävistä opinnoista (500 h). Yleisen oppimäärän yhteisissä opinnoissa on tarkoitus tutustua sirkustaiteen perusteisiin ja sirkustekniikoihin, ja teemaopinnoissa painotetaan oppilaiden taiteellista työtä ja esiintymistä. Laajan oppimäärän opinnot ovat nimensä mukaisesti pidemmät ja näin ollen niissä on enemmän aikaa opetella eri sirkuslajien perustekniikoita. Lisäksi laajan oppimäärän perusopinnoissa on enemmän aikaa saada sirkustaiteesta kokemuksia monipuolisena taiteenalana. Syventävissä opinnoissa oppilaat tähtäävät valmistamaan oman lopputyönsä, jossa keskeisinä tavoitteina on sirkustaiteen ymmärtäminen ja esiintyminen. Molemmissa oppimäärissä, sekä yleisessä että laajassa, opetuksen järjestäjä muodostaa opinnoista tarkoituksen mukaisia opintokokonaisuuksia. (Opetushallitus, 2022.)

Oppimäärän laajuutta valitessa opetuksen järjestäjän tulee arvioida omat realistiset resurssit pitkälle eteenpäin: riitävätkö resurssit järjestämään useamman vuosikurssin oman opintopolkunsa läpi koko opintojen keston ajan. Opintojen tulee olla tasolta toiselle etenevää ja koulutuksen järjestäjä itse määrittelee oman oppilaitoksensa opintokokonaisuudet ja tuntimäärän jakautumisen opintojen ajalle. Laajutta valittaessa on tehtävä kattava suunnitelma opintojen jakautumisesta ja määriteltävä opintokokonaisuudet huomioon ottaen lukuvuoden pituus, opintoviikkojen määrät, yksittäisten opetustuntien kestot ja opintokokonaisuuksien laajuudet opetustunneissa. Nämä huomioon ottaen, oppilaitos tekee oman suunnitelmansa opintojen kestosta ja

rakenteesta joko yleiselle oppimäärälle tai laajalle oppimäärälle. Oppilaitos kuvailee opetussuunnitelmassaan opintojen laajuuden, keston, keskeiset sisällöt ja opintokokonaisuudet. (Opetushallitus, 2022.)

2.4 Arviointi

Taiteen perusopetukseen sisältyy myös arviointi ja opintojen päättyessä oppilas saa opinnoistaan todistuksen. Todistuksessa on sanallinen arviointi hänen opinnoistaan. Mikäli oppilas keskeyttää opinnot, on opetuksen järjestäjän pyynnöstä toimitettava todistus suoritetuista opinnoista. (Opetushallitus, 2022.)

3 Harrastuskoulusta sirkustaiteen perusopetuskouluksi

Ajatus taiteen perusopetuksen piiriin hakeutumisesta oli itänyt useamman vuoden Kuopion sirkuksessa. Oikeaa aikaa ei aiemmin resurssien vuoksi löytynyt. Kuopion sirkuksen opetustoiminta on jatkuvasti kuitenkin ollut tavoitteellista oppilaita eteenpäin vievää, joten keskusteluun nousi pohdinta: miten suuri muutos taiteen perusopetus olisi nykyiseen tilanteeseen? Tämä kysymys alkoi purkautua kuin itsestään samalla kun oppilasmäärä ja ohjaajamäärä kasvoi. Lisäksi Kuopion Sirkus löysi isomman ja vain omassa käytössä olevan treenitilan, toisen pienemmän treenitilan lisäksi. Toiminta uuteen tilaan siirtyi tammikuussa 2020.

Siirtyminen taiteen perusopetuksen piiriin ei enää tuntunutkaan niin kaukaiselta ajatukselta kasvavien resurssien ympäröimänä. Koronapandemia oli niin ikään yksi eteenpäin sysäävistä voimista pelottavuudellaan. Päätös hakeutua mukaan sirkustaiteen perusopetuksen pariin siirtyminen loi turvallisuuden tunnetta toiminnan jatkuvuudesta ja nostaisi statusta harrastuslajien kirjon keskellä kunnallisesti merkittäväksi toimijaksi. Kuopiossa ei myöskään ollut taiteen perusopetusta sirkustaiteessa, joten tämäkin vauhditti päätöksen tekoa.

3.2 Strategiatyö

Strategia käsitteenä on hyvinkin laaja ja sen tulkinnasta on olemassa todella paljon erilaisia versioita. Lyhyesti tiivistettynä voitaisiin sanoa, että strategia tarkoittaa aitoa tietoisuutta tärkeistä valinnoista ja toimista organisaatiossa tämän tiedon perusteella. (Laamanen 2005, 61.) Strategia on monen osan kokonaisuus, jonka pohjalta suunnitellaan, toteutetaan ja valvotaan strategista toimintaa kohti toivottua tavoitetilaa. Strategian yksi tärkeä osatekijä on visio, eli tavoitetila, päämäärä, jota kohti kuljetaan. (Kamensky 2010, 53.) Toinen tärkeä osa on missio eli toiminta-ajatus, ja sillä on vahva toimintaa ohjaava tehtävä. (Kehusmaa 2010, 80.) Kolmas osa-alue on arvot, joista tulee ilmi millaisia asioita pidetään tärkeinä. Arvot ovat ydin, joita ei ole tehty muutettavaksi. (Kehusmaa 2010, 86.)

Kuopion sirkuksen virallinen strategiatyö alkoi syksyllä 2020, vaikkakin strategiatyötä oli tehty taustalla useita vuosia, osittain tiedostamatta, kun toimintaa haluttiin koko ajan kehittää eteenpäin. Konkreettisesti strategiatyön nimellä työskentely alkoi syksyllä 2020 keräämällä yhteen vakituiset työntekijät eli ohjaajat ja tirehtöörinä minä strategiapäivään Kuopion sirkuksen puheenjohtajan johdolla. Sirkuksen ohjaajat ja tirehtööri ovat samalla myös Kuopion sirkuksen vanhoja oppilaita eri aikakausilta, joten heillä on kokemusta sekä oppilaana olosta, että ohjaajana työskentelystä Kuopion sirkuksessa. Tämä kokemus molemmista rooleista auttoi yöryhmää ajattelemaan arvoja laajasti eri näkökulmista. Organisoitu strategiatyöskentely itsessään oli yllättävänkin helppoa, sillä ajatusmaailmat tulevaisuudesta, missiosta ja arvoista työntekijöiden kesken kohtasivat hyvin voimakkaasti ja yhden päivän aikana tulevaisuutta visioitiin kirkkaasti eteenpäin!

3.3 Sirkuksen arvomaailma

Arvot määrittelevät millaisia päämääriä organisaatio tai yksilö pitää tavoittelemisen arvoisena. Arvot ohjaavat tehtäviä valintoja tavoitteiden saavuttamiseksi. (Juuti 1992, 65–73.) Arvoista ilmenee millaisia asioita yhteisössä pidetään tärkeänä ja ne ovat organisaatiokulttuurin ydin. Arvoja arvostetaan ja eikä niitä ole tehty muutettavaksi. (Kehusmaa 2010, 86.)

Millainen toimija Kuopion Sirkus on nyt ja millaiseksi toimijaksi se haluaa kehittyä tulevaisuudessa? Mitkä ovat arvot ja eteenpäin vievät voimavarat, jotka pitävät Kuopion sirkuksen haluttuna harrastuksena vuodesta toiseen ja saavat edelleen uudet harrastajat hakeutumaan harrastuksen pariin? Arvot ovat keskeinen osa Kuopion sirkuksen työtä lasten, nuorten ja aikuisten parissa. Ilman yhteisiä arvoja on hankala työskennellä yhteisen päämäärän eteen. Sirkuksen arvomaailma on todella iso osa koko taiteen perusopetukseen siirtymisen prosessia ja on tärkeää miettiä ketkä muodostavat Kuopion sirkuksen ytimen ja sydämen. Sirkuksen

hallitus, tunteet, työntekijät, sirkuksen harrastajat ja heidän vanhempansa muodostavat yhteisön nimeltään Kuopion Sirkus.

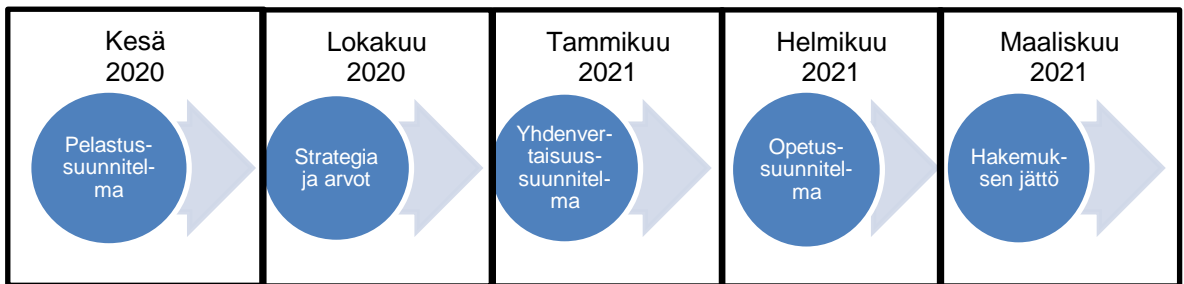
Strategiapäivän työskentelyn yksi tarkoitus oli kirkastaa ja selventää Kuopion sirkuksen arvot. Arvojen auki kirjoittaminen vaikuttaa kaikkeen työhön työyhteisössä ja toimii sitouttavana tekijänä yhteiseen tekemiseen. Arvot luovat pohjan opetussuunnitelman lähtökohdille. (Hilvo 2015, 61.) Näiden arvojen mukaan toimintaa oli toteutettu jo useamman vuoden ajan ja tämä huomattiin niitä auki kirjoitettaessa. Strategiapäivän työskentelyssä Kuopion Sirkuksen työntekijät kirjasivat ylös sirkuksen arvot, joiksi valikoituivat yhteisöllisyys, hauskanpito, turvallisuus ja mahdollisuudet (kuva 1).

Kuva 1. Arvot.

4 Hakuprosessi

Kun Kuopion sirkuksessa päätös taiteen perusopetukseen mukaan hakeutumisesta oli tehty, ja sirkuksen arvomaailma tarkistettu, oli seuraava askel luoda konkreettinen aikataulu hakemisprosessille. Jotta aikataulu saatiin tehtyä, tuli sirkuksella olla selvillä kaikki vaadittavat toimenpiteet ja askeleet kohti valmista hakemusta.

Kuva 2. Hakuprosessin aikajana.

4.1 Aikataulu ja työnjako

Kuopion Sirkuksen tavoitteena oli aloittaa taiteen perusopetus syyslukukaudella 2021. Tämä tarkoitti, että sirkuksen hakemuksen tuli olla käsittelyssä puoli vuotta tavoiteaikaa aikaisemmin. Hakemus sisälsi useita työvaiheita ja vaati resursseja sen tekemiseen, joten työstäminen oli aloitettava ajoissa. Kuopion sirkuksen hakemuksen työstäminen alkoi keväällä 2020. Opetusluvan saaminen edellyttää toimijalta opetussuunnitelman, lajille sopivat turvalliset toimitilat, oppilashallintojärjestelmän, pelastussuunnitelman ja henkilökunnan. Lähdimme liikkeelle työnjaosta.

Työnjako tehtiin yhdistyksen puheenjohtajan, tirehtöörin, hallituksen ja sirkuksen muun henkilökunnan sekä oppilaiden kesken. Tirehtöörinä hoidin yhdessä yhdistyksen puheenjohtajan kanssa neuvottelut etukäteisvalmisteluista kaupungin kanssa. Puheenjohtaja valmisteli pääasiassa hakemuksen. Minun vastuullani oli pelastussuunnitelman laatiminen ja opetussuunnitelmatyöryhmän yhteen kokoaminen ja aikatauluttaminen. Pelastussuunnitelman laatimisessa

minua avusti kaksi sirkuksen hallituksen jäsentä. Strategiatyötä johti sirkuksen puheenjohtaja ja sirkuksen vakituiset ohjaajat yhdessä tirehtöörin kanssa osallistuivat siihen. Yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen osallistui vakituisten ohjaajien lisäksi myös pieni joukko sirkuksen oppilaita. Kausisuunnitelman tekivät vakituiset ohjaajat ensimmäiselle kaudelle. Valmiin opetussuunnitelman hyväksyi ensin sirkuksen oma hallitus, ennen kaupungille eteenpäin lähettämistä.

4.2 Pelastussuunnitelma

Pelastuslain mukaan pelastussuunnitelma tulee laatia opetuksessa käytettäviin tiloihin, joten tehtävänä oli uuden harjoitustilan pelastussuunnitelman laatiminen. Sellaista ei vielä ollut, sillä uusi harjoitustila oli vasta otettu käyttöön talvella 2020. Pelastussuunnitelma laadittiin viranomaisohjeistuksen mukaisesti ja pelastussuunnitelma lähetettiin pelastusviranomaiselle eteenpäin kesällä 2020. Toisessa, kaupungin omistamassa nuorisotalossa, harjoitustilassa pelastussuunnitelma olikin jo laadittu kaupungin toimesta.

4.3 Henkilökunta, oppimisympäristö ja oppilashallintojärjestelmä

Sirkuksen fyysisestä laadusta johtuen, tulee oppimisympäristön olla turvallinen ja välineistön ja kiinnityksien kuntoa on tarkkailtava jatkuvasti ja uusittava tarpeen vaatiessa. Fyysisyyden lisäksi sirkus on lajina sosiaalinen ja psyykkisesti vaativa, joten täytyy oppimisympäristön olla turvallinen myös näistä näkökulmista. Turvallinen tila, niin fyysisesti kuin psyykkisestikin, luo hyvät mahdollisuudet tekniikan, oman luovuuden ja ilmaisun kehittämiseen. Vaikka sirkuksen keskiössä ovat tempot, tulee muistaa, että oppimista tapahtuu muuallakin kuin treenisalissa, mm. esitysvierailuilla, leireillä ja videoista. Oppilaitoksen on hyvä huomioida turvallista oppimisympäristöä luodessaan, että opetusryhmien koot ja opettajien määrä vaikuttavat siihen myös omalta osaltaan. Oppilaitoksella tulee olla suunnitelma ongelmatilanteiden varalta sekä oppilaille että opettajille. Hyvällä suunnittelulla mahdollistetaan paljon. (Opetushallitus, 2022.)

Sirkukselle sopivien harjoitustilojen löytäminen Kuopiosta on ollut aina haaste. Kuopion Sirkus on toiminut useissa eri tiloissa vuosien aikana ja uusia sirkukselle sopivia tiloja etsitään jatkuvasti. Tavoitteena on saada yksi tila, jonka alle sirkus voi siirtää kaikki toiminnot. Tällä hetkellä käytössä on kaksi erillistä tilaa joissa Kuopion Sirkus toimii. Molemmissa paikoissa on opetusta, ja toisessa lisäksi varastotilat. Opetussuunnitelma laadittiin näiden käytössä olevien nykyisten tilojen mahdollisuuksien mukaan.

Henkilökunnan osalta laki taiteen perusopetuksesta määrittelee, että opetusta järjestävällä taholla tulee olla rehtori. Taiteen perusopetuksen oppilaitoksen rehtoriksi soveltuu henkilö jolla on alan ylempi korkeakoulututkinto ja riittävä tuntemus oppilashallinnosta. (Laki taiteen perusopetuksesta 21.8.1998/633 9 §.) Vaikka taiteen perusopetuksen laissa ei muusta henkilökunnan pätevydestä ole vaatimuksia, ne löytyvät asetuksesta opetustoimenhenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. Kuopion Sirkuksessa on pyritty siihen, että opettajat ovat sirkusalan ammattilaisia. Sijainnin puolesta pätevien ohjaajien saaminen on aina ollut todella haastavaa.

Kuopion Sirkus alkoi etsimään jo ennen opetussuunnitelman laatimista oppilashallintojärjestelmää, josta löytyisi kaikki tarvittavat ominaisuudet, kuten läsnäolojen kirjaaminen, tietoturvalain mukainen oppilasrekisteri ja arviointia varten omat osiot. Toimivaa järjestelmää oli etsitty useamman vuoden yllä olevilla ominaisuuksilla. Kuopion sirkukselle haluttiin valmiiksi järjestelmän, joka soveltuisi taiteen perusopetuskoulun käyttöön, vaikka tiedossa ei silloin ollut milloin sirkus siirtyisi kyseiseen muotoon. Järjestelmäksi valikoitui Hobiver, jossa kaikki nämä yllä mainitut ominaisuudet olivat ja myös tietoturva-vaatimukset täyttyivät. Aiempia järjestelmiä ehti olla kaksi, mutta valitettavasti kummassakaan ominaisuudet eivät täyttäneet vaatimuksia. Toimiva oppilashallintojärjestelmä on todella tärkeä ja toiminnallaan se pystyy helpottamaan työskentelyä huomattavasti.

4.4 Yhdenvertaisuussuunnitelma

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

(Yhdenvertaisuus 2022.)

Oppilaitoksella on oltava tasa-arvoisuussuunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jotka on laadittu yhteistyössä työntekijöiden ja oppilaiden kanssa. Nämä ovat nimiensä mukaisesti suunnitelmia tarvittavista toimenpiteistä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi oppilaitoksessa. (Opetushallitus, 2022.)

Yhdenvertaisuussuunnitelma on määräaikainen ja sitä tulee seurata ja päivittää. Yhdenvertaisuussuunnitelmaa tehdessä on useita eri vaiheita, joista ensimmäisenä on työryhmän kokoaminen. Ryhmän tulisi olla mahdollisimman monipuolinen eli edustaa useampaa eri ikäluokkaa ja sukupuolia ja se tulisi pitää avoimena yhdenvertaisuuden asiantuntijoille. Työryhmä arvioi voimassa olevan yhdenvertaisuustilanteen ja lähtee sen tiedon pohjalta laatimaan uutta päivitettyä suunnitelmaa. (Yhdenvertaisuus 2022.)

Yhdenvertaisuussuunnitelmaa Kuopion Sirkuksessa ei aiemmin ollut auki kirjoitettuna, mutta päivittäisessä toiminnassa yhdenvertaisuutta ja tasapuolisuutta on pyritty noudattamaan. Yhdenvertaisuus sisältyy toiminta-arvoihin hyvin voimakkaasti vaikkei sitä erillisenä sanana ole niihin kirjoitettu. Kaikki Kuopion Sirkuksen arvot sisältävät yhdenvertaisuuden lähtökohdan. Yksi esimerkki yhdenvertaisuudesta on oppilasmaksut; niitä on vuosien varrella viimeiseen asti pyritty pitämään niin matalana, ettei se jätä ketään ulkopuolelle toiminnasta ja nykyisin on myös mahdollista hakea vapaaoppilaspaikkaa. Lisäksi toimintaan osallistuminen ei vaadi oppilailta mitään varusteiden hankkimista, mikä tekee harrastuksesta saavutettavan myös omalta osaltaan. Tämä on

yleisesti sirkusharrastamisen parhaita puolia läpi maan, sillä todella monessa muussakin sirkuskoulussa käytäntö on sama. Sekä oppilaille että ohjaajille tärkeä osoitus yhdenvertaisuudesta ovat omat pelisäännöt, joista löytyy juliste treenisalien seinältä. Näihin sääntöihin tutustutaan uusien oppilaiden kanssa kauden alussa ja kerrataan tarvittaessa. Säännöissä mm. kielletään kiusaaminen, annetaan kaverille treenirauha ja sitoudutaan noudattamaan yhteisiä pelisääntöjä ja turvallisuusohjeita.

5 Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelma on taiteen perusopetuksen tärkeä kulmakivi. Se laaditaan paikallisesti opetushallituksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti jokaiselle koululle sopivaksi. Jokaisella taiteen perusopetuksen koululla on omat arvot, jotka määrittelevät heidän toimintaansa. Kuopion Sirkuksen arvot, jotka löytyvät aiemmasta luvusta 3.2, toimivat opetussuunnitelman laatimisen lähtökohdana ja opetustoiminnan peruskalliona. Näihin arvoihin palattiin useasti opetussuunnitelmaan laatiessa. (Opetushallitus 2022.)

Opetussuunnitelmaa laatiessa on tärkeää tutkia aikaisemmin käytettyä toimintamallia ja tehtyä strategiatyötä tulevaisuuden tavoitteiden osalta. Näiden pohjalta Kuopion sirkuksessa pyrittiin löytämään keinot muuttaa toiminta uudelle tasolle taiteen perusopetuksen kouluksi. Lisäksi opetussuunnitelmaa laadittaessa tutustuttiin myös muiden sirkustaiteen perusopetuksen koulujen opetussuunnitelmiin, tavoitteisiin, näiden arvoihin sekä siihen millaisiin ratkaisuihin, opintojen keston ja sisältöihin näissä oli päädytty. Yhteneväisyyksiä näiden kesken löytyi paljon, mutta selkeästi jokaisella toimijalla on nähtävissä omat paikalliset painotukset.

Kuopion Sirkuksen opetussuunnitelman laajuudeksi valikoitui yleinen oppimäärä. Sirkuksella olisi luultavasti ollut valmiudet myös laajan oppimäärän käyttöönottoon, mutta toimintaa ei haluttu muuttaa liian paljon liian nopeasti oppilaiden näkökulmasta ajatellen. Valinnalla haluttiin säilyttää oppilaiden harrastamisen helppous ja keveys. Uusille, suoraan taiteen perusopetuksesta aloittaville, oppilaille tässä ei muutosta olisi. Kuitenkin vanhoille oppilaille, jotka siirtyivät taiteen perusopetuksen opintopolulle, muutos tulisi vastaan. Kuopion Sirkus päätti lähteä liikkeelle yleisestä oppimäärästä, koska sen opintopolun pituus tuntui luontevalle. Kuopion Sirkuksessa yleisen oppimäärän laajuus on 500 oppituntia. Se koostuu perusopinnoista 300 oppituntia sekä teemaopinnoista 200 oppituntia. Kuopion Sirkuksessa yleisen oppimäärän voi suorittaa seitsemässä vuodessa tai henkilökohtaisesti räätälöidyn opetussuunnitelman

mukaan. Oppimäärä tulee suoritetuksi kun 500 oppituntia tulee täyteen. Lisäksi opintopolku suunniteltiin siten, että seuraavan seitsemän vuoden aikana Kuopion sirkuksella olisi mahdollisuus tehdä uusi opetussuunnitelma laajalle oppimäärälle ja siirtyä antamaan perusopetusta laajassa oppimäärässä silloin, kun ensimmäiset oppilaat valmistuisivat yleisestä oppimäärästä. Näin ollen voisivat halutessaan suoraan jatkaa laajan oppimäärän opintoihin.

Opetussuunnitelman sisältö on jaettu pienempiin opintokokonaisuuksiin. Nämä opintokokonaisuudet muodostavat oppilaan opintopolun. Opintokokonaisuuksien sisältö on paikallisesti suunniteltavissa kuitenkin huomioiden opetussuunnitelman perusteiden ohjeistus. Opetussuunnitelman perusteiden mukaan, opetuksen järjestäjä määrittelee opintokokonaisuuksien tavoitteet, määrän, sisällöt ja laskennallisen laajuuden. (Opetushallitus 2022.) Kuopion Sirkuksessa oppilaalla on opintokokonaisuuksia opintojen aikana yhteensä yhdeksän. Perusopinnoissa on viisi opintokokonaisuutta ja teemaopinnoissa neljä opintokokonaisuutta. Opintokokonaisuudet limittyvät päällekkäinen neljäntenä opintovuotena. Opintokokonaisuuksien tarkempi kuvaus ja sisällöt löytyvät liitteestä 1.

Kuopion Sirkuksen toiminta ennen opetussuunnitelman käyttöönottoa oli tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää. Opetuksen tavoitteita ei kuitenkaan ollut kirjattu ylös kuin muutamaksi vuodeksi kerrallaan ja hyvin tempukohtaisesti, eikä niinkään isompaa kokonaisuutta ajatellen. Oppilaiden läsnäolot oli aiemminkin kirjattu ylös, mutta paperiselle listalle eikä näistä kertyneitä tuntimääriä koskaan laskettu ja kirjattu talteen. Muutoksen ja uuden oppilashallintojärjestelmän myötä, läsnäolot kirjataan sähköisesti ylös järjestelmään, joka automaattisesti laskee suoritettut opintomäärät. Opetussuunnitelma, kaiken taustatyön lisäksi, muutti toimintaa selkeämmäksi ja organisoidummaksi.

Opettajat olivat aiemmin tehneet tuntisuunnitelmat tuntikohtaisesti ryhmien omiin vihkoihin. Opetussuunnitelman myötä oppilasryhmille laadittiin

lukukausikohtainen kausisuunnitelma. Kausisuunnitelman myötä opettajien työ selkeytyi ja helpottui huomattavasti, sillä tuntisuunnitelmat alkuleikkejä myöten, on laadittu valmiiksi kaudeksi kerrallaan etukäteen sähköisessä muodossa. Opettajien työmäärä tuntirakenteen suunnitteluun väheni ja opetuksen suunnittelussa opettajat pystyvät enemmän keskittymään jokaisen ryhmän yksilölliseen suunnitelmaan tavoitteiden saavuttamiseksi ryhmän kanssa. Kausisuunnitelman myötä pystytään myös pitämään oppimistavoitteiden saavuttaminen ja samankaltaisuus lukuvuodesta toiseen.

Ennen opetussuunnitelman käyttöönottoa oppilaat saivat suullista palautetta suoritumisestaan oppituntien aikana. Kirjallista arviota tai palautetta ei lukukauden lopussa annettu. Opetussuunnitelman käyttöönoton myötä oppilaat saavat lukuvuoden lopussa kirjallisen palautteen suoritumisesta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Oppituntien aikana oppilaille annetaan edelleen suullista palautetta.

6 Lopuksi

Prosessi harrastuskoulusta siirtymisestä sirkustaiteen perusopetuskouluksi sujui jouhevasti, kun työ oli etukäteen suunniteltu hyvin. Prosessin aikana Kuopion Sirkuksen arvot kirkastuivat ja kirjattiin muistiin. Työyhteisö havaitsi konkreettisesti, että ylös kirjatut arvot olivat olleet toimintaa ohjaavina periaatteina koko ajan taustalla. Prosessin aikana tarkasteltiin jatkuvasti Kuopion sirkuksen olemassa olevia vahvuuksia ja heikkouksia. Lisäksi arvioitiin opetussuunnitelman käyttöönoton myötä tulevia mahdollisuuksia ja riskitekijöitä toiminnalle. Kuopion Sirkuksen vahvuuksia ovat yhteisöllisyys, pitkä historia ja vakaa tunnettu asema paikallisena toimijana. Heikkouksia ovat sijainti maantieteellisesti ja siitä johtuva huono työntekijöiden saatavuus. Sirkustaiteen perusopetukseen siirtyminen toi mukanaan vakautta talouteen oppilasmäärään pohjautuvan tuen myötä, uusia yhteistyökumppaneita profiilin nousun myötä ja mahdollisuuksia laajentaa toimintaa entisestään näiden aiemmin mainittujen tekijöiden myötä. Riskitekijöinä tunnistettiin oppilaitostuminen ja sen mukana lisääntynyt byrokratia ja toiminnan jäykistyminen, työmäärän lisääntyminen ja työntekijöiden sitouttamisen hankaluus. Riskitekijöiden tunnistamisen ja tiedostamisen myötä koko työyhteisö ja hallitus sitoutuivat panostamaan keinojen etsimiseksi, jotta nämä riskitekijät eivät realisoituisi.

Työnjako ja aikataulutus auttoivat sujuvoittamaan prosessia ja työ onnistui pysymään määritellyssä aikataulussa. Lisäksi muiden saman alan toimijoiden työhön perehtyminen ja niihin vertailu auttoivat. Hyödyllistä olisi haastatella ja tutustua käytännössä saman alan toimijoiden toimintaan ja havaittuihin ongelmakohtiin. Tätä tutkimustyötä Kuopion Sirkuksessa oli tehty useiden vuosien ajan, mutta siihen ei samalla intensiteetillä palattu varsinaisen valmisteluprosessin aikana. Muiden toimijoiden työtä tarkasteltiin prosessin aikana kirjallisessa muodossa.

Opetussuunnitelman eri sisällölliset kokonaisuudet vaativat jatkuvaa tarkastelua ja päivittämistä vuosien varrella toiminnan jatkuessa. Kuopion Sirkuksen

kannattaa aloittaa suunnittelu sirkustaiteen perusopetuksen laajan oppimäärän pariin hakeutumisesta. Opintokokonaisuuksien toimivuutta tulee tarkastella ja päivittää säännöllisesti.

Lähteet

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 1998/986. Annettu Helsingissä 14.12.1998. Viitattu 14.1.2022. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986>

Hilvo, S. 2015. Arvojen vaikutus työntekijöiden kokemukseen hyvästä työpaikasta. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Saatavilla https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/103606/Hilvo_Sonja.pdf?sequence=1

Juuti, P.1992. Yrityskulttuurin murros (Aavaranta-sarja nro 31). Helsinki: Aavaranta.

Kamensky, M. 2010. Strateginen johtaminen : menestyksen timantti. 2. tark. p. edn. Helsinki: Talentum.

Kehusmaa, K. 2010. Strategiatyö – Organisaation voimanlähde. Helsinki: Edita Prima

Laamanen, K. 2005. Johda suorituskykyä tiedon avulla – ilmiöstä tulkintaan. Tampere: TammerPaino.

Laki taiteen perusopetuksesta 1998/633. Annettu Helsingissä 21.8.1998. Viitattu 14.1.2022. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633>.

Opetushallitus, sirkustaide taiteen perusopetuksessa. Viitattu 14.1.2022. Saatavilla <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sirkustaide-taiteen-perusopetuksessa-2017>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö Taiteen perusopetus. Viitattu 14.1.2022. Saatavilla <https://okm.fi/taiteen-perusopetus>

Yhdenvertaisuus. Viitattu 24.1.2022. Saatavilla <https://yhdenvertaisuus.fi/mita-on-yhdenvertaisuus>

Kuopion Sirkus Opetusuunnitelma

Kuopion Sirkus
OPETUSSUUNNITELMA
Taiteen Perusopetus
Yleinen oppimäärä

Hyväksytty Kuopion Kaupungin Kasvun ja Oppimisen Lautakunnassa 23.4.2021

SISÄLLYS

Toiminta-ajatus	2
Taiteen perusopetus	2
Arvot	3
Oppimiskäsitys	3
Oppimisympäristö	4
Työtavat	4
Toimintakulttuuri	5
Opetuksen rakenne ja laajuus	5
Varhaisiän opetus	5
Yleinen oppimäärä	6
Perusopinnot	6
Perusopintojen opintokokonaisuudet ja keskeiset tavoitteet	7
Teemaopinnot	8
Teemaopintojen opintokokonaisuudet ja keskeiset tavoitteet	8
Opetuksen järjestäminen	9
Oppilaaksi ottaminen	9
Arviointi	10

Toiminta-ajatus

Kuopion Lasten Sirkus ry (Kuopion Sirkus) on vuonna 1986 perustettu kuopiolainen yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää, ylläpitää ja kehittää lasten ja nuorten sirkustoimintaa Kuopion ja Pohjois-Savon alueella. Yhdistyksen toimintaa ohjaa yhdistyksen kokoukset ja hallitus. Toimintamme pääpainopisteet ovat monipuolisen sirkustaiteen opetuksen sekä esiintymistoiminnan järjestäminen.

Tavoitteenamme on antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus monipuoliseen taideharrastukseen. Sirkustaide on monialainen kokonaisuus, jossa korostuu taiteellinen ja fyysinen osaaminen sekä yhteisöllisyys sekä kehittyminen näillä osa-alueilla.

Kuopion Sirkuksessa tuntien suunnittelusta ja opetuksesta vastaavat sirkusalan ammattilaiset. Oppitunneilla tutustutaan eri sirkuslajeihin alkaen perusteista ja edeten ryhmän ja oppilaiden taitojen karttuessa. Sirkus tukee vahvasti yksilön oppimista ja kehittymistä itsenäisesti ja tarjoaa kanavan koulun ulkopuoliseen oppimiseen ja itseyttämisensä lisääntymiseen. Tavoitteenamme on tehdä pitkäjänteistä työtä lasten ja nuorten kanssa ja näin toiminnallamme tukea nuorten kehittymistä vastuun ottamisessa omasta kehittämisestä fyysisten, henkisten ja sosiaalisten taitojen parissa. Tarkoitus on myös kehittää toimintaamme jatkuvan vuoropuhelun ja palautteen keräämisen kautta, jotta mielenkiinto toimintaamme kohtaan säilyy ja osallistujien tiedot ja taidot kehittyvät.

Toiminnassamme on tavoitteena ylläpitää olemassa olevia yhteistyömalleja sekä luoda uusia uutta yhteistyötä muiden paikallisten kulttuuri- ja liikuntatoimijoiden kanssa. Yhteisten tapahtumien ja kurssien kautta kaikkien toimijoiden osaamista ja hyviä käytänteitä pystytään jakamaan ja toimintaa kehittämään entisestään. Säännöllisen yhteistyön myötä myös sirkuksen tunnettuus alueella lisääntyy.

Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista.

Opetus kehittää taiteenosalalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle. Taiteenalan opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisuuden, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä. Taiteen perusopetus vahvistaa oppilaiden identiteettien rakentumista ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä.

Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Sirkustaiteen perusopetus muodostuu kasvamisesta sirkustaiteeseen ja kasvattamisesta sen avulla. Kasvaminen sirkustaiteeseen tarkoittaa sirkustaiteen harrastamiseen tarvittavien taitojen ja tietojen pitkäjänteistä harjoittelua ja kehittämistä monipuolisesti eri sirkuslajeissa. Kasvattaminen sirkustaiteen avulla tarkoittaa luovuuden, vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymisen, emotionaalisen ja esteettisen kasvun sekä pitkäjänteisen tavoitteellisen työskentelyn harjoittamista.

Opetuksen tavoitteet perustuvat taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/98) perusteella valtakunnallisiin opetussuunnitelmien perusteisiin, joita sovelletaan paikallistasolla. Kuopion Sirkus tarjoaa taiteen perusopetusta yleisen oppimäärän mukaan. Opetussuunnitelman hyväksyy yhdistyksen hallitus ja taiteen perusopetuksen järjestämisluvan myöntää Kuopion kaupunki.

Arvot

Toimintaamme ohjaa oppimisen ilo ja innostus tekemiseen ja mahdollisuus uusien ystävien löytämiseen toimintamme kautta. Toiminnallamme tarjoamme monipuolisia mahdollisuuksia oppia uutta, kehittää taitoja eri osa-alueilla turvallisessa ja kannustavassa ympäristössä. Toimimme vastuullisesti ja tasa-arvo, toisten kunnioittaminen ja yhteisöllisyys ovat oleellinen osa toimintaamme. Toiminnassamme huomioimme myös vastavuoroisuuden opettajien ja oppilaiden välillä ja haluamme tarjota molemminpuolisia oppimiselämyksiä. Kuopion Sirkuksen toiminta on avointa ja kannustamme oma-aloitteisuuteen.

Oppimiskäsitys

Kuopion Sirkuksessa opitaan kokemalla ja tekemällä. Oppiminen on kokonaisvaltainen kehon ja mielen prosessi ja oppilaita kannustetaan aktiivisuuteen, oma-aloitteisuuteen ja luovuuteen.

Oppilaita opastetaan asettamaan tavoitteita omalle oppimiselle ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti niiden mukaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä toisten harrastajien kanssa. Tavoitteiden asettamisessa tuetaan siten, että tavoitteet tukevat kunkin oppilaan omia tarpeita. Tavoitteiden saavuttamisessa tuetaan ja oppilaita kannustetaan eteenpäin. Positiivinen ja realistinen palaute ohjaajilta auttavat oppilaita kehittymään ja lisäämään ymmärrystä omasta oppimisesta. Harjoitellaan hahmottamaan, että erilaiset sirkustaidot rakentuvat kerroksittain taito tai ominaisuus kerrallaan. Oppilaat ohjataan harjoittelemaan turvallisesti, pitämään huolta itsestään sekä kehittämään omaa luovuutta ja esiintymistaitoja harjoituksilla ja esiintymällä. Turvallinen ilmapiiri auttaa hyväksymään myös epäonnistuneet yritykset osana harjoitusprosessia. Toiminnalla haluamme vahvistaa kunkin yksilön kykyä tunnistaa ja löytää omat vahvuudet ja tarjota kaikille onnistumisen elämyksiä.

Oppimisympäristö

Kuopion Sirkus toimii pääsääntöisesti kahdessa pelkästään sirkuksen toimintaan varatussa toimitilassa.

Männistön Nuorisotalolla osoitteessa Männistönkatu 15 tilassa sirkuksen käytössä on yksi pieni sali, joka tarjoaa puitteet sirkustoiminnan perusteiden harjoitteluun eri lajeissa. Tilassa on myös mahdollisuudet myös ilma-akrobatian harjoitteluun.

Niiralassa osoitteessa Pyöräkatu 15 sirkus toimii n. 300 m² kokoisessa tilassa, joka on varattu pelkästään sirkuksen toimintaa varten. Tila on varusteltu monipuolisesti ja eri sirkuslajien harjoittelu on tilassa mahdollista. Tila on mahdollista kahden eri harjoitusryhmän yhtäaikaisen toimimisen. Kokonaisuudessaan useamman tunnin yhtäaikainen järjestäminen ja fyysiset edellytykset opetussuunnitelman mukaiseen toimintaan ovat hyvät.

Turvallinen oppimisympäristö on hyvän sirkuskoulun lähtökohta. Sirkustaide on fyysistä ja turvallisuuden huomioiminen on toiminnassamme arkipäivää. Sirkuksessa käytettävä välineistön ja kiinnityspisteiden kuntoa seurataan jatkuvasti ja huolletaan tarvittaessa. Toiminnassamme noudatetaan vakiintuneita turvallisuuskäytäntöjä, joihin ohjaajamme koulutetaan. Ohjaamme myös oppilaat huomioimaan turvalliset toimintaperiaatteet ikäkaudelleen sopivilla tavoilla.

Kuopion Sirkuksen tiloissa toimiminen on turvallista myös sosiaalisesti ja psyykkisesti. Psyykkisen oppimisympäristön tulee olla kaikkien mielipiteitä huomioon ottava, kunnioitava ja innostava. Palautteenannon on oltava oppilasta rohkaisevaa ja oppimista edistävää. Ryhmän dynamiikalla on suuri merkitys oppimisen, kasvamisen ja harrastamisen mielekkyyden kannalta. Opetamme oppilaita kantamaan osaltaan vastuun toimivan ryhmän rakentamisesta ja mahdolliseen kiusaamiseen ja syrjintään puutumme välittömästi.

Digitaaliset oppimisympäristömme pitävät sisällään oppimista ja viestintää tukevia järjestelmiä, joiden avulla oppilas voi seurata omaa oppimistaan ja edistymistään.

Työtavat

Kuopion Sirkuksen opetus tapahtuu pääasiassa ryhmäopetuksen muodossa. Ammattitaitoisten ohjaajien suunnittelemat monipuoliset harjoitukset takaavat turvallisen ja motivoivan oppimiskokemuksen. Oppilaita motivoidaan eri tasoilla harjoitteilla ja kannustavalla palautteilla. Opetuksessa huomioidaan oppimistilanteiden ja harjoitteiden turvallisuus ja tuetaan yhteisöllistä oppimista. Oppilaita kannustetaan myös omatoimiseen harjoitteluun oppituntien ulkopuolella.

Opetuksessa käytetään monipuolisesti hyödyksi eri sirkusvälineitä, omaa kehoa, musiikkia ja ilmaisutaidon eri muotoja. Vanhemmille harrastajille tarjotaan mahdollisuus kouluttautua ja toimia apuohjaajina nuorempien ryhmissä. Heille tarjotaan kouluttautumismahdollisuuksia sekä sirkuksen sisäisesti että valtakunnallisesti. Oppilaita kannustetaan omien vahvuuksien

löytämiseen, kokemusten jakamiseen ja yhdessä oppimiseen.

Lukuvuosi koostuu 33 viikosta, joista syksyllä on 15 ja keväällä 18. Yhden oppitunnin (ot) pituus on 45 minuuttia. Harjoituskerta kestää yleensä 90 minuuttia eli kaksi oppituntia. Ryhmässä on keskimäärin 16 oppilasta ja ryhmässä toimii kaksi opettajaa. Esitysten suunnittelu ja toteutus tapahtuu pääsääntöisesti oppituntien aikana ja tarvittaessa erikseen sovittavina ajankohtina.

Toimintakulttuuri

Kuopion Sirkuksen tavoitteena on luoda ja ylläpitää oppimista edistävä avoin ja kannustava toimintakulttuuri. Perustana on sirkuksen oppilaiden, opettajien ja huoltajien välinen yhteistyö sekä avoin, keskusteleva ja kaikki huomioon ottava toimintamalli. Kutsumme kaikki mukaan toimintaan ja tarjoamme oppilaille mahdollisuudet kehittyä omien lähtökohtien ja tavoitteiden mukaisesti. Toimintaamme kuuluu mahdollisuus kouluttautua ja kehittyä myös toimimaan apuohjaajina ryhmissä tarjoten näin edellytyksiä työelämätaitojen kehittymiseen.

Toimintaa kehitetään eteenpäin oppilaiden ja vanhempien toiveiden, huomioiden ja palautteiden pohjalta. Toimintaamme ohjaa yhdenvertaisuus eikä toiminnassamme kiusata eikä syrjitä osallistujia. Jokainen voi osallistua turvallisesti omana itsenään. Yhdessä tekeminen ja ryhmätyötaitojen kehittyminen ovat myös tärkeässä roolissa Kuopion Sirkuksen toiminnassa. Harjoituksia ja esityksiä toteutetaan yhdessä myös eri-ikäisten harrastajien kesken, minkä kautta kokeneemmat oppilaat pääsevät jakamaan oppimaansa eteenpäin. Toimintakulttuurin keskiössä ovat hyvä ja helposti lähestyttävä johtaminen sekä sirkuskoulun arjen suunnittelu yhdessä henkilökunnan kanssa.

Opetuksen rakenne ja laajuus

Varhaisiän opetus

Varhaisiän sirkusopetus on suunnattu 4 - 8 vuotiaalle. Opetusryhmät on järjestetty ikävuosittain ja ryhmät harjoittelevat kerran viikossa. Varhaisiän opintojen harjoitusten kesto on ikäluokan mukaan 30-60 minuuttia.

Varhaisiän sirkusopetuksen tarkoituksena on, että oppilas tutustuu sirkustaiteeseen ja ohjattuun harjoitteluun ryhmässä. Tavoitteena on tukea oppilaan itsetunnon kehitystä ja positiivista minäkuvausta onnistumisen kokemusten kautta sekä harjoitella sosiaalisia taitoja yhdessä ryhmän kanssa. Turvallinen ilmapiiri auttaa hyväksymään myös epäonnistuneet yritykset osana harjoitteluprosessia.

Harjoituksissa tutustutaan eri sirkuslajeihin ja opitaan turvallisen harjoittelun perusteita. Oppilas oppii ymmärtämään, että harjoittelusta seuraa oppimista. Oppilas ymmärtää yhteistyön merkityksen ja oppii kannustamaan positiivisesti ryhmän muita jäseniä. Oppilas saa positiivisia kokemuksia esiintymistilanteista.

VARHAISIÄN OPINTOJEN RAKENNE

	Aloitusikä	Harjoitusmäärä
1. Vuosi	4. vuotta	30 min/vko
2. vuosi	5. vuotta	30 min/vko
3. vuosi	6. vuotta	45 min/vko
4. vuosi	7. vuotta	60 min/vko

Yleinen oppimäärä

Yleisen oppimäärän laajuus on 500 oppituntia, joka koostuu perusopinnoista, joiden laajuus on 300 oppituntia sekä teemaopinnoista, joiden laajuus on 200 oppituntia. Kuopion Sirkuksessa yleisen oppimäärän voi suorittaa seitsemässä vuodessa tai henkilökohtaisesti räätälöidyn opetussuunnitelman mukaan. Oppimäärä tulee suoritetuksi kun 500 oppituntia tulee täyteen.

Perusopinnot

Perusopintojen tarkoituksena on, että oppilas oppii eri sirkuslajeissa tarvittavia perustaitoja, saa kokemuksia sirkuksesta monipuolisena taiteenalana ja antaa pohja elinikäiselle taiteen harrastamiselle. Perusopintojen aikana oppilas tutustuu sirkustekniikkaan, kehontuntemukseen ja -hallintaan sekä sirkustaiteen tuntemukseen. Oppilas harjoittelee sirkustekniikoiden alkeita, tutustuu sirkuksen peruskäsitteisiin sekä oppii nauttimaan sirkustaitojen harjoittelusta itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.

Oppilas oppii vuorovaikutustaitoja ja harjoittelun pitkäjänteisyyttä. Oppilas harjoittelee esiintymistaitoa ja osallistuu sirkusesityksen valmistamiseen ryhmässä.

Perusopintojen rakenne

Vuosi	Aloitusikä	Harjoitusmäärä	Laajuus
1. vuosi	8-10 vuotta	60 min/vko	44 ot
2. vuosi	9-11 vuotta	90 min/vko	64 ot
3. vuosi	10-12 vuotta	90 min/vko	64 ot
4. vuosi	11-13 vuotta	90 min/vko	64 ot
5. vuosi	12-14 vuotta	90 min/vko	64 ot

Perusopintojen opintokokonaisuudet ja keskeiset tavoitteet

1. Vuosi: Tervetuloa Sirkukseen!

Opintokokonaisuuden tavoitteena on keholliset taidot ja niihin tutustuminen kokeilun kautta sirkuksen keinoin. Tavoitteena on kehittää motorisia perustaitoja ja harjoitella ryhmässä toimimista.

Opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt painottuvat eri sirkuselementteihin tutustumiseen ja treenikulttuurin harjoitteluun sekä pitkäjänteisyyden oppimiseen ja taitojen kehittämiseen yrittämisen ja erehtymisen kautta.

2. Vuosi: Sirkuselementit tutuiksi!

Opintokokonaisuuden tavoitteena on jatkaa kehollisiin taitoihin tutustumista kokeilun kautta sirkuksen keinoin. Tavoitteena on kehittää motorisia perustaitoja ja harjoitella ryhmässä toimimista.

Opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt painottuvat erilaisiin esiintymisharjoituksiin ja sirkuselementteihin tutustumiseen.

3. Vuosi: Kyvykäs sirkuskeho!

Opintokokonaisuuden tavoitteena on harjoitella kehontuntemusta liikkeen keinoin.

Opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt painottuvat eri sirkuselementteihin syventymiseen sekä esiintymis- ja ilmaisuharjoituksiin sirkuksen, tanssin ja teatterin keinoin.

4. Vuosi: Ryhmävoimaa!

Opintokokonaisuuden tavoitteena on syventää kehontuntemusta ja -hallintaa sirkustekniseen osaamiseen. Ymmärrys lajin vaatimuksista.

Opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt painottuvat sirkuselementtien perustekniikassa tarvittavien taitojen ja voiman kehittämiseen ja harjoittelumenetelmien oppimiseen.

5. Vuosi: Tunne taitosi!

Opintokokonaisuuden tavoitteena on oppia soveltamaan kehontuntemusta ja -hallintaa sirkusteknisessä osaamisessa tanssin ja ilmaisun keinoin.

Opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt painottuvat akrobatiatekniikan syventämiseen ja ylläpitämiseen.

Teemaopinnot

Teemaopintojen tarkoituksena on yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen laajentaminen ja syventäminen sekä oppilaan osaamisenvahvistaminen. Oppilaalla on mahdollisuus syventää osaamistaan valitsemissaan sirkuslajeissa.

Teemaopintojen tavoitteena on, että oppilas löytää ja kehittää omaa esiintyjäpersoonansa. Sirkusesityksen valmistamista tukevat opinnot kehittävät oppilaan omaa kykyä luoda itse esityskokonaisuuksia sekä osallistua luovaan prosessiin osana ryhmää. Oppilas syventää omaa osaamistaan yhdessä tai useammassa sirkuslajissa.

Teemaopintojen rakenne

Vuosi	Ikä	Harjoitusmäärä	Laajuus
4. vuosi	11-13	60 min/vko	43
5. vuosi	12-14	60 min/vko	43
6. vuosi	13-15	90 min/vko	64
7. vuosi	14-16	90 min/vko	64

Teemaopintojen opintokokonaisuudet ja keskeiset tavoitteet

4. vuosi: Ryhmävoimaa!

Opintokokonaisuuden tavoitteena on valita sirkuslaji, johon sitoudutaan ja syvennytään.

Opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt painottuvat oman lajin vaatimusten ymmärtämiseen ja harjoitteluun, sekä esityksen rakentamiseen pienessä ryhmässä

5. vuosi: Tunne taitosi!

Opintokokonaisuuden tavoitteena on valita sirkuslaji, johon sitoudutaan ja syvennytään.

Opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt painottuvat sirkuselementtien soveltamisen harjoitteluun lajiharjoittelussa ja ryhmäesityksen tekemisessä.

6. vuosi: Osaava sirkuskeho!

Opintokokonaisuuden tavoitteena on harjoitella pitkäjänteisyyttä ja sitoutumista oman lajin harjoittelussa.

Opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt painottuvat sirkuselementtien tekniikkaa apuna käyttäen tutustutaan erilaisten liikekielten etsimiseen.

7. vuosi: Sirkus osana minua!

Opintokokonaisuuden tavoitteena on oman sooloesityksen valmistaminen.

Opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt painottuvat opittujen taitojen yhdistämiseen sooloesityksen rakentamisessa.

Opetuksen järjestäminen

Oppilaaksi ottaminen

Uusista oppilaspaikoista ja ilmoittautumismenetelmistä ilmoitetaan sirkuksen nettisivuilla. Ryhmät täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä tai tarpeen vaatiessa arpomalla. Oppilaat ohjautuvat opetusryhmiin ikä- ja taitotason mukaan. Opinnot voi aloittaa myös kesken oppimäärän, jolloin oppilaalle valitaan ikään ja taitotasoon sopiva ryhmä

Varhaisiän sirkuskasvatus

Ryhmät täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä tai tarpeen vaatiessa arpomalla. Ilmoittautuminen tapahtuu lomakkeella tai sähköpostilla ennakkoon ilmoitettuna ajankohtana.

Yleinen oppimäärä

Ryhmät täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä tai tarpeen vaatiessa arpomalla. Ilmoittautuminen tapahtuu lomakkeella tai sähköpostilla ennakkoon ilmoitettuna ajankohtana.

Oppilaspaikan menettäminen

Oppilaspaikan voi menettää, mikäli oppilaan kyky toimia ryhmässä tai vastaanottaa opetusta annetuissa olosuhteissa ja kohtuullisen eriyttämisen puitteissa ei toimi tai jos oppilas aiheuttaa toistuvasti häiriötä ja vaaratilanteita oppituntien aikana.

Oppilaspaikan voi menettää, jos edellisen lukuvuoden oppilasmaksuja ei ole suoritettu ennen seuraavan lukuvuoden alkua. Opinto-oikeus voidaan palauttaa, kun perinnässä olevat ja kaikki muut eräänntyneet maksut on suoritettu ja mikäli oppilastilanne silloin sen sallii. Päätöksen tekee yhdistyksen hallitus.

Oppimäärän yksilöllistäminen

Tarvittaessa opetussuunnitelmaa voidaan mukauttaa oppilaan henkilökohtaisen tarpeen ja tilanteen mukaan. Tämä voi vaikuttaa opintojen suorittamiseen nopeammassa tai hitaammassa aikataulussa. Oppilaalta edellytetään aina kykyä toimia ryhmän kanssa ja ottaa vastaan opetusta. Opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja ja opetusta voidaan eriyttää myös ryhmän sisällä.

Mikäli oppilas tarvitsee erityistä tukea tai ei pysty opiskelemaan sirkuksen opetussuunnitelman mukaisesti, voidaan tavoitteita mukauttaa oppilaan omat edellytykset huomioiden. Oppilaalle laaditaan tällöin oma henkilökohtainen sirkustaiteen opetussuunnitelma, jossa määritellään toiminnan tavoitteet, opiskelu-aika, mahdolliset suoritukset ja arviointimenettely. Yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa mietitään tarvittavia tukitoimia harjoittelun mahdollistamiseksi. Oppilaalla on mahdollisuus tuoda oma henkilökohtainen avustaja tunnille. Oppimäärän yksilöllistämisen tarve ja mahdollisuudet arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Mikäli oppilaalla on aiempaa sirkus-, tanssi- tai muuta soveltuvaa taideharrastustaustaa, voidaan osa hänen aiemmista opinnoistaan hyväksilukea Kuopion Sirkuksen opinnoissa. Opinnot hyväksiluetaan soveltuvin osin opintokokonaisuuksittain, minkä jälkeen määritellään taso ja ryhmä, jonka mukana oppilas voi aloittaa opintonsa sirkustaiteen yleisen oppimäärän mukaisessa perusopetuksessa.

Arviointi

Oppilaan arviointi on vastavuoroista ja kannustavaa keskustelua oppilaan ja opettajan välillä. Oppilas saa suullista palautetta tuntien aikana, sekä kirjallisen väliarvion digitaalisessa oppimisympäristössä. Oppilaat opettelevat itsearviointia ikäryhmään sopivilla tavoilla. Esiintymistä arvioidaan erikseen esiintymistilanteesta riippuen, esimerkiksi vertaisarviointilla tai opettajan palautteella. Yleisen oppimäärän suorittamisesta oppilas saa päättötodistuksen, jossa näkyy oppilaan suoritukset ja yhteenveto oppimisprosessista.